

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/83/2023
Identifikačné číslo spisu:	7113210221
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Soňa Mesiarkinová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:7113210221.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Stavebné bytové družstvo I Košice, so sídlom Košice, Vojenská 14, IČO: 31 661 734, zastúpeného advokátom JUDr. Ivanom Husárom, Košice, Vojenská 14, proti žalovaným: 1/ U. U.Ú., narodený X.XX.XXXX, M., I. X, 2/ Y. U., narodená XX.X.XXXX, M., I. X, 3/ U. Z., narodený X.X.XXXX, M., I. X, 4/ Ľ. Z., narodený X.X.XXXX, M., I. X, 5/ U. Z., narodený XX.X.XXXX, M., P. R. X, 6/ G. Z., narodený X.XX.XXXX, M., P. R. X, 7/ G. U., narodený XX.X.XXXX, M., I. X, 8/ X. U., narodená X.X.XXXX, M., I. X, 9/ U. E. V., narodená XX.XX.XXXX, F., N. XXX/XXX, 10/ U.E. X., narodená XX.X.XXXX, M., I. X, 11/ U. E., narodená XX.X.XXXX, M., I. X, 12/ P. B., narodený XX.X.XXXX, F., F. B. XX, 13/ U. F. B., narodená XX.X.XXXX, F., B. XX, 14/ L. Y., narodený X.X.XXXX, M., S. XX, 15/ C. M. B., narodená XX.XX.XXXX, M., M. XX, 16/ C. R. M., narodená XX.XX.XXXX, B. O. Z., P. XXX, 17/ U. T., narodený X.XX.XXXX, M., M. XX, 18/ P. T., narodená XX.X.XXXX, M., M. XX, 19/ C. Y. M., narodený XX.X.XXXX, M., M. XX, 20/ C. Ľ. M., narodená XX.X.XXXX, M., M. XX, 21/ InT. U. Š.X., narodená X.X.XXXX, M., M. XX, 22/ C. P. P., narodený XX.X.XXXX, M., M. XX, 23/ O. P.O., narodená XX.X.XXXX, M., M. XX, 24/ U.T. R. X., narodená XX.X.XXXX, Ž. XXX, 25/ W. M., narodená XX.X.XXXX, F. O. Z., V., 26/ C. L. B., narodený XX.XX.XXXX, M., M. XX, 27/ C. T. B., narodená XX.XX.XXXX, M., M. XX, 28/ U. G., narodená X.XX.XXXX, M., WH. XX, 29/ U. K. F.Á., narodená XX.X.XXXX, M., M. XX, 30/ L. Z., narodený XX.X.XXXX, M., M. XX, 31/ X. Z., narodená XX.X.XXXX, M., M. XX, o určenie vlastníckeho práva k nebytovému priestoru, vedenom na Okresnom súde Košice I, teraz Mestskom súde Košice pod sp. zn. 25C/80/2013 o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 12. februára 2020 sp. zn. 11Co/6/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach 12. februára 2020 sp. zn. 11Co/6/2019 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súde v Košiciach na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 12. októbra 2017 č. k. 25C/80/2013 - 199 žalobu zamietol a žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v plnej výške. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 2 ods. 3 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a § 120 Občianskeho zákonníka. Na základe vykonaného dokazovania

dospel súd k záveru, že sporný priestor je nebytovým priestorom, keďže rozhodnutím stavebného úradu bol určený na iný účel ako na bývanie a zmena užívania preukázaná nebola. Predmetný nebytový priestor je súčasťou obytného domu tak, ako je zapísaný na LV č. XXXXX a jeho vlastníkom bolo bytové družstvo. Družstvo bolo vlastníkom tohto priestoru do obdobia, kedy sa rozhodlo odpredať byty do vlastníctva jednotlivým nájomcom, v súlade so zákonom č. 182/1993 Z. z. Prevodom bytov nájomcom do vlastníctva podľa názoru súdu došlo aj k prevodu časti podielu na tomto nebytovom priestore, ktorá skutočnosť je zrejmá a vyplýva z listu vlastníctva, na ktorom je vedený obytný dom, žiaden oddelený nebytový priestor nie je tak vedený a vedený nebol ani pri prechode vlastníckeho práva k bytom na ich vlastníkov, aj z grafického znázornenia samotného prízemí obytného domu, ktorý je súčasťou každej zmluvy o prevode vlastníctva bytu, obsahujúceho aj uvedený nebytový priestor, ktorá skutočnosť v zmluve podľa § 120 Občianskeho zákonníka uvádzaná byť nemusí. Súd dospel k záveru, že predmetný nebytový priestor nadobudli pri prevode bytov do podielového spoluvlastníctva jednotliví vlastníci bytov, preto žalobu žalobcu ako nedôvodnú zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v zmysle § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Proti uvedenému rozhodnutiu podal odvolanie žalobca.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 12. februára 2020 sp. zn. 11Co/6/2019 vo výroku I. pripustil, aby do konania namiesto pôvodne žalovaných 2/, 25/ a 26/ vstúpili žalovaní bližšie špecifikovaní vo výrokovej časti rozhodnutia. Vo výroku II. rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny (§ 387 ods. 1 CSP) a vo výroku III. žalovaným priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%. Odvolací súd považoval odvolacie námietky žalobcu za nedôvodné. V odôvodnení rozhodnutia poukázal na § 80 CSP, § 2 ods. 3, § 5 ods. 1, 4, 5 a 7 zákona č. 182/1993 Z. z. Odvolací súd dospel k záveru, že na liste vlastníctva č. XXXXX, na ktorom je pod s. č. XXXX na parc. č. XXXX/XX zapísaný predmetný bytový dom, nie je zapísaný a ani v čase uzatvárania kúpnopredajných zmlúv k jednotlivým družstevným bytom nebol zapísaný žiaden oddelený nebytový priestor. Žalobca ako predávajúci v súlade s § 5 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. pripojil k prvej zmluve o prevode vlastníctva bytu alebo nebytového priestoru v dome grafický náčrt, resp. situačný plán, s vyznačením jednotlivých bytov a nebytových priestorov v dome. Z tohto nevyplýva, aby v bytovom dome bol v čase prechodu vlastníckeho práva k bytom taký nebytový priestor, na ktorý žalobca poukazuje. V prejednávanej veci bolo podľa názoru odvolacieho súdu podstatné, že predávajúcim bol žalobca, ktorý zmluvy o prevode vlastníctva družstevného bytu koncipoval a preto aj zodpovedal za obsah zmluvy a dokladov tvoriacich jej neoddeliteľnú súčasť, už aj vzhľadom na svoj odborný personál, ktorý ich pripravoval. Súčasťou zmluvy bol aj situačný plán, teda grafický náčrt, podľa ktorého neexistoval v čase uzatvárania zmlúv v bytovom dome taký nebytový priestor, na aký poukazuje žalobca. Vzhľadom na koreláciu medzi obsahom zmluvy o prevode vlastníctva družstevného bytu a k nej pripojenému grafickému náčrtu podľa názoru odvolacieho súdu nemožno mať pochyb, že na jednotlivých vlastníkov bytov bol v podiele podľa jednotlivých zmlúv prevedený predávajúcim spolu s bytmi aj sporný nebytový priestor ako časť bytového domu. Odvolací súd uviedol, že žalobca previedol tento nebytový priestor na vlastníkov bytov v dôsledku odborného zlyhania svojich zamestnancov zodpovedných za prípravu zmlúv. Táto okolnosť však nemohla byť pripísaná na vrub, resp. v neprospech dobromyseľných kupujúcich, ktorí toto pochybenie predávajúceho, alebo jeho omyl žiadnym spôsobom nevyvolali a v plnom rozsahu sa spoliehali na správnosť údajov v zmluvách predložených im predávajúcim. Ak teda zo zmluvy nevyplývalo, že žalobca nechce prediť sporný nebytový priestor, resp. že ho nepredáva, a na grafickej prílohe zmluvy nebol vyznačený priestor vyňatý z predaja, kupujúci nemali dôvod spochybňovať tento jeho úmysel (napokon žalobcovi žiadne zákonné ustanovenie nebránilo prediť im aj tento nebytový priestor) a spoliehali sa na obsah žalobcom vopred pripravených kúpnych zmlúv. Treba zdôrazniť, že kupujúci žiadnym spôsobom neovplyvňovali obsah zmlúv o prevode vlastníctva družstevného bytu, žalobca na ich prípravu využil svoj aparát, svoje podklady, preto aj prípadný omyl žalobcu v obsahu zmlúv nevyvolali kupujúci a nemôže byť preto tento omyl v ich neprospech. Žalobca ako predchádzajúci vlastník sporného priestoru, nikým nenútený, nie v tiesni, dobrovoľne previedol aj túto časť bytového domu na dobromyseľných kupujúcich. Jeho následný názor, že k tomu nemalo dôjsť, pretože ho nechcel prediť, nemôže nič zmeniť na riadnom a platnom uzavretí zmlúv o prevode bytov a nebytových priestorov, vrátane aj sporného priestoru. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na znenie § 49a Občianskeho zákonníka, podľa ktorého právny úkon je

neplatný, ak ho konajúca osoba urobila v omyle vychádzajúcom zo skutočnosti, ktorá je pre jeho uskutočnenie rozhodujúca, a osoba, ktorej bol právny úkon určený, tento omyl vyvolala alebo o ňom musela vedieť. Právny úkon je takisto neplatný, ak omyl táto osoba vyvolala úmyselne. A contrario v prejednávanej veci to znamená, že medzi predávajúcim družstvom a kupujúcimi bytov boli uzavreté platné zmluvy o predaji aj nebytového priestoru ako určitej časti bytového domu, pretože aj keď družstvo tvrdí, že predmetom kúpy nemali byť aj tieto priestory, omyl družstva pri predaji žiadnym spôsobom nevyvolali kupujúci, o jeho existencii nevedeli a vzhľadom na okolnosti uzatvárania zmlúv ani nemohli vedieť. Zákomom predpokladaným spôsobom došlo tak u žalovaných k nadobudnutiu vlastníckeho práva k bytu a k podielovému spoluvlastníctvu sporného priestoru. Vo vzťahu k žalobcom predloženej novote v odvolacom konaní (§ 366 CSP) odvolací súd dospel k záveru, že táto novota nič nemení na zistenom skutkovom stave. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré následne doplnil a zmenil ďalším podaním v lehote na podanie dovolania.

3.1. Namietal, že odvolací súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). V tejto súvislosti v podanom dovolaní namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu nemá náležitosti v zmysle § 394 ods. 2 CSP, keď na rozsudku absentuje podpis tretieho člena senátu a z doručeného rozhodnutia nie je možné zistiť ani to, prečo k podpisaniu rozsudku z jeho strany nedošlo. Keďže rozhodnutie neobsahuje zákonom predpísané náležitosti, ide o vadu v procesnom postupe súdu. Zároveň namietal, že došlo k porušeniu ustanovenia § 382 CSP, keď mal za to, že odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie na základe odlišného právneho posúdenia veci, s ktorým strany neoboznámil a nedal im príležitosť sa k nemu vyjadriť, v dôsledku čoho došlo k porušeniu procesných práv žalobcu. Taktiež mal za to, že odvolací súd sa nevysporiadal so základnými podstatnými otázkami pre konanie, keď rozhodnutie odvolacieho súdu považoval za arbitrárne. Namietal, že odvolací súd sa nevysporiadal s podstatnými právnymi otázkami týkajúcimi sa prevodu vlastníckeho práva k nebytovému priestoru a neplatnosti právneho úkonu týkajúceho sa prevodu nebytového priestoru. Mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu je vnútorne zmätočné a rozporuplné a to s ohľadom posúdenia povahy priestoru a jeho existencie.

3.2. V dovolaní taktiež namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súde ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP), pričom išlo o právnu otázku „či zmluvou/ami o prevode vlastníctva družstevných bytov v bytovom dome mohlo platne dôjsť k prevodu nebytového priestoru, ktorý sa v bytovom dome nachádza, avšak nebol v čase prevodu na LV, na ktorom je evidovaný bytový dom zapísaný na žalovaných (prípadne ich právnych predchodcov), a to na základe toho, že prílohou zmlúv o prevode bytov do vlastníctva bol grafický náčrt podlažia, kde sa nachádza tento nebytový priestor a v zmluvách a grafickej prílohe nie je uvedené, že predmetom prevodu nebytový priestor nie je.“ Podľa názoru dovolateľa, mal odvolací súd uvedenú otázku posúdiť právne tak, že k platnému prevodu vlastníckeho práva k nebytovému priestoru na základe uzatvorených zmlúv o prevode družstevného bytu nemohlo dôjsť a to vzhľadom na absenciu základných náležitostí zmluvy o prevode nebytového priestoru podľa ust. § 5 ods. 1 písm. a) a písm. b) zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka ako aj z dôvodu neurčitosti takéhoto právneho úkonu v zmysle § 37 Občianskeho zákonníka.

3.3. V podaní označenom ako doplnenie dovolania prípustnosť dovolania vyvodzoval z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Mal za to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia nasledovných právnych otázok: „1/ Môže priestor, ktorý bol skolaudovaný ako nebytový priestor, stratiť povahu nebytového priestoru a mať povahu spoločnej časti bytového domu z dôvodu jeho nezapísania do katastra nehnuteľností? 2/ Aké právne dôsledky vyplývajú z toho, ak vlastník nebytového priestoru, ktorý je súčasne vlastníkom družstevných bytov nachádzajúcich sa v tom istom bytovom dome (budove s identickým súpisným číslom), uzavrie s nájomcami družstevných bytov zmluvy o prevode vlastníctva k družstevným bytom, pričom nebytový priestor nie je v čase prevodu zapísaný na LV a v zmluvách o prevode vlastníctva družstevných bytov nie je uvedené, že predmetom prevodu nie je na LV nezapísaný nebytový priestor? Povedané inými slovami, je možné, aby došlo k platnému prevodu vlastníckeho práva k nebytovému priestoru, ktorý nie je zapísaný na LV zmluvami o prevode družstevných bytov, ktoré sa

nachádzajú v tom istom bytovom dome a to v časti prevodu podielu na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu, ak v zmluvách nie je uvedené, že predmetom prevodu nie je na LV nezapísaný nebytový priestor?“ V prípade prvej právnej otázky dovolateľ namietal odklon právneho posúdenia odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, a to rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/156/2008. Podľa názoru dovolateľa mali byť uvedené otázky správne riešené tak, že „1/ sporný priestor nemohol stratiť povahu nebytového priestoru z dôvodu, že nebol zapísaný na LV. Povaha nebytového priestoru vyplýva iba a len z kolaudačného rozhodnutia stavebného úradu a preto mal odvolací súd vychádzať z toho, že tento priestor je nebytovým priestorom. 2/ Zmluva/y o prevode vlastníctva družstevných bytov sú čiastočne neplatné v časti tvrdeného prevodu podielov na spornom nebytovom priestore z dôvodu neurčitosti zmluvy ohľadom predmetu prevodu s poukazom na ust. § 37 Občianskeho zákonníka a pre rozpor s ust. § 5 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov s poukazom na ust. § 39 Občianskeho zákonníka vzhľadom na to, že neobsahujú podstatné obsahové náležitosti zmluvy o prevode nebytového priestoru.“

3.4. Dovolateľ zároveň navrhol odklad právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu. Žiadal, aby odvolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaní 1/ až 31/ sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) uznesením z 28. júla 2020 sp. zn. 9Cdo/195/2020 dovolanie žalobcu odmietol, keď dospel k záveru, že nie je prípustné.

6. Dovolací súd konštatoval, že nebolo možné vyvodiť, že rozhodnutie odvolacieho súdu porušilo právo žalobcu na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) Civilného sporového poriadku ďalej len „CSP“), nakoľko v danom prípade nešlo o prekvapivé rozhodnutie v zmysle § 382 CSP, ako to tvrdil žalobca. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa pod „prekvapivým rozhodnutím“ rozumie rozhodnutie, ktorým odvolací súd, na rozdiel od súdu prvej inštancie, za rozhodujúcu považoval skutočnosť, ktorú nikto netvrdil alebo nepopieral, resp. ktorá nebola predmetom posudzovania súdom prvej inštancie. Prekvapivým je rozhodnutie odvolacieho súdu „nečakane“ založené na iných právnych záveroch než rozhodnutie súdu prvej inštancie (porovnaj 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené nepredvídateľne na iných „nových“ dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana sporu v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat' ne/správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (porovnaj 5Cdo/46/2011).

7. V danom prípade ale rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie nevznievalo ani prekvapujúco, ani nečakane, keď predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva k žalobcom vymedzenému priestoru, pričom rozhodujúcim bolo posúdenie 1/ o aký priestor ide 2/ a v koho je vlastníctve. Žalobca v konaní tvrdil, že sporné priestory majú povahu nebytového priestoru a je vo vlastníctve žalobcu, pričom žalovaní uvádzali, že predmetné priestory sú evidované ako súčasť bytového domu, keď sa v bytovom dome žiaden oddelený nebytový priestor nenachádza, a prešli do ich vlastníctva. Predmetom konania bola spornosť „povahy“ daných priestorov a otázka ich vlastníctva, žalobca tak mohol očakávať, že odvolací súd bude v rámci odvolacieho prieskumu posudzovať charakter daných priestorov a ich vlastníctva, a preto rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu prvej inštancie nemohlo byť ani prekvapujúce a ani nečakané. Žalobca mohol očakávať a predvídať ako rozhodne odvolací súd. Odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie prekvapivo na úplne novom právnom posúdení. Odvolací súd (aplikujúc ustanovenia zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov) zaujal iný právny záver ako súd prvej inštancie, keď v rozhodnutí dospel k záveru, že medzi predávajúcim družstvom a kupujúcimi bytov boli uzavreté platné zmluvy o predaji aj sporného priestoru ako určitej časti bytového domu, čím zákonom predpokladaným spôsobom došlo u žalovaných k nadobudnutiu vlastníckeho práva k bytu a k podielovému spoluvlastníctvu sporného priestoru. Pričom odvolací súd zároveň, vzhľadom na tvrdenia žalobcu, že k prevodu nemalo dôjsť, pretože priestor nechcel predat', odkázal na ustanovenie § 49a Občianskeho zákonníka. Postupom odvolacieho súdu preto nedošlo k žalobcom namietanej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP.

8. Pokiaľ dovolaateľ zároveň mienil v súvislosti s vadou § 420 písm. f) CSP namietat' aj že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, dovolací súd uviedol, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolaateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

9. Žalobca v súvislosti s vadou § 420 písm. f) CSP ďalej namietal nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu, mal za to, že je arbitrárne, vnútorne zmätočné a protirečivé s ohľadom posúdenia povahy priestoru a jeho existencie, ako aj že dovolací súd sa nevysporiadal s podstatnými tvrdeniami a právnymi otázkami. Dovolací súd uviedol, že obsah spisu v ničom neopodstatňoval tvrdenie dovolaťľa, že súdy nižšej inštancie svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnili.

10. Žalobca ďalej namietal, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Prípustnosť dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

11. Dovolací súd uviedol, že nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ako aj § 421 ods. 1 písm. b) CSP je, že ide o otázku, ktorú dovolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je relevantná len otázka, ktorá kumulatívne vykazuje všetky vyššie uvedené znaky. Ak z týchto znakov chýba čo i len jeden, nemôže byť dovolanie procesne prípustné.

12. Pre účely ďalšieho výkladu dovolací súd uviedol, že vo všeobecnosti platí, že ak niektorý zákon podmieňuje vznik určitého nároku kumulatívnym splnením viacerých predpokladov, súd žalobe vyhovie iba vtedy, keď sú dané všetky zákonom stanovené predpoklady vzniku nároku, inak žalobu zamietne. Pokiaľ súd žalobe uplatňujúcej taký nárok vyhovie, pre úspech dovolania žalovaného stačí, ak v procesne prípustnom dovolaní dôvodne spochybni správnosť riešenia právnej otázky týkajúcej sa čo aj len jedného z viacerých predpokladov. Iná situácia ale nastáva, keď súd žalobu týkajúcu sa takého nároku zamietne. Žalobca vtedy ako dovolaateľ dosiahne v dovolacom konaní úspech len ak opodstatnene spochybni správnosť riešenia buď tej jedinej právnej otázky, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, alebo súčasne všetkých tých otázok, na riešení ktorých spočívalo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu.

13. V danom prípade dovolací súd dospel k záveru, že medzi predávajúcim družstvom a kupujúcimi bytov boli uzavreté platné zmluvy o predaji aj sporného priestoru ako určitej časti bytového domu, čím zákonom predpokladaným spôsobom došlo u žalovaných k nadobudnutiu vlastníckeho práva k bytu a k podielovému spoluvlastníctvu sporného priestoru. Z uvedeného bolo zrejmé, že dovolací súd založil svoje rozhodnutie na závere 1/ že sporný priestor bol určitou časťou bytového domu, 2/ medzi predávajúcim družstvom a kupujúcimi bytov boli uzavreté platné zmluvy o predaji aj uvedeného priestoru, 3/ na základe čoho došlo zákonom predpokladaným spôsobom k nadobudnutiu vlastníckeho práva k bytu a podielovému spoluvlastníctvu sporného priestoru žalovanými.

14. Dovolaateľ v dovolaní vymedzil tri otázky (ktoré považoval za otázky právneho významu), pričom ako prvú nastolil otázku (vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP), či: „môže priestor, ktorý bol skolaudovaný ako nebytový priestor, stratiť povahu nebytového priestoru a mať povahu spoločnej časti bytového domu, z dôvodu jeho nezapísania do katastra nehnuteľností?“

15. Dovolací súd k takto dovolaťľom vymedzenej otázke uviedol, že dovolací súd rozhodnutie nezaložil

na posúdení, či môže priestor skolaudovaný ako nebytový priestor stratiť povahu takéhoto priestoru a nadobudnúť povahu spoločnej časti bytového domu z dôvodu jeho nezapisania do katastra nehnuteľností. Otázka nastolená žalobcom nie je v kontexte prejednávanej veci otázkou zásadného právneho významu, pretože od nej nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu. Preto so zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že otázka nastolená žalobcom v dovolaní nemá v okolnostiach daného konania (a tohto dovolacieho konania) znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

16. Žalobca zároveň v dovolaní vo vzťahu k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci odvolacím súdom (v rámci uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP) vymedzil nasledovné otázky: „1/ či zmluvou/ami o prevode vlastníctva družstevných bytov v bytovom dome mohlo platne dôjsť k prevodu nebytového priestoru, ktorý sa v bytovom dome nachádza, avšak nebol v čase prevodu na LV, na ktorom je evidovaný bytový dom zapísaný na žalovaných (prípadne ich právnych predchodcov), a to na základe toho, že prílohou zmlúv o prevode bytov do vlastníctva bol grafický náčrt podlažia, kde sa nachádza tento nebytový priestor a v zmluvách a grafickej prílohe nie je uvedené, že predmetom prevodu nebytový priestor nie je.“ 2/ „Aké právne dôsledky vyplývajú z toho, ak vlastník nebytového priestoru, ktorý je súčasne vlastníkom družstevných bytov nachádzajúcich sa v tom istom bytovom dome (budove s identickým súpisným číslom) uzavrie s nájomcami družstevných bytov zmluvy o prevode vlastníctva k družstevným bytom, pričom nebytový priestor nie je v čase prevodu zapísaný na LV a v zmluvách o prevode vlastníctva družstevných bytov nie je uvedené, že predmetom prevodu nie je na LV nezapísaný nebytový priestor? Povedané inými slovami, je možné, aby došlo k platnému prevodu vlastníckeho práva k nebytovému priestoru, ktorý nie je zapísaný na LV zmluvami o prevode družstevných bytov, ktoré sa nachádzajú v tom istom bytovom dome a to v časti prevodu podielu na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu, ak v zmluvách nie je uvedené, že predmetom prevodu nie je na LV nezapísaný nebytový priestor?“

17. Žalobcom vyššie zadefinované právne otázky by mohli mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP iba vtedy, ak by výsledok ich riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval jediný dôvod, pre ktorý nebolo jeho žalobe vyhovené. Žalobcom nastolené otázky (ohľadom prevodu vlastníckeho práva k nebytovému priestoru a zmlúv o prevode nebytového priestoru) odvolací súd v rozhodnutí neriešil (teda od nich nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu); navyše tieto otázky dovolať sformuloval všeobecne.

18. Predmetné „dovolacie“ otázky sa teda v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkali takých záverov, výlučne na ktorých spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. Takto dovolaťom nastolené otázky majú v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorých zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. V tejto súvislosti dovolací súd, keď dovolať v dovolaní namietal správnosť právnych záverov súdov, zdôraznil, že sama polemika dovolaťa s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP. Dovolací súd dospel k záveru, že dané otázky nastolené žalobcom v dovolaní nemajú v okolnostiach daného konania (a tohto dovolacieho konania) znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolací súd dovolanie v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

19. Na základe ústavnej sťažnosti žalobcu Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj len „ústavný súd“) nálezom z 13. apríla 2023 sp. zn. II.ÚS 515/2022 -50 rozhodol, že hore uvedeným uznesením najvyššieho súdu bolo porušené základné právo sťažovateľa (žalobcu) na súdnu ochranu podľa č. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv na spravodlivé súdne konanie podľa č. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

19.1. Ústavný súd po posúdení veci dospel k záveru, že v napadnutom uznesení došlo k (i) nesprávnemu posúdeniu prípustnosti dovolania najvyšším súdom, ako aj (ii) k nedostatočnému odôvodneniu napadnutého uznesenia, pokiaľ ide o niektoré podstatné argumenty sťažovateľky ako dovolateľky. Najvyšší súd v bode 23 odôvodnenia napadnutého uznesenia uviedol: «... predmetom sporu bolo určenie vlastníckeho práva k žalobcom vymedzenému priestoru, pričom rozhodujúcim bolo posúdenie 1/ o aký priestor ide 2/ a v koho je vlastníctve. Žalobca v konaní tvrdil, že sporné priestory majú povahu nebytového priestoru a je vo vlastníctve žalobcu, pričom žalovaní uvádzali, že predmetné priestory sú evidované ako súčasť bytového domu, keď sa v bytovom dome žiaden oddelený nebytový priestor nenachádza, a prešli do ich vlastníctva. Predmetom konania bola spornosť „povahy“ daných priestorov a otázka ich vlastníctva...» Z uvedenej citácie vyplýva, že dovolací súd na jednej strane pripustil, že vyriešenie otázky vlastníctva sporného priestoru je prepojené s „povahou“ tohto priestoru, no na druhej strane neposkytol žiadnu odpoveď na otázku sťažovateľky o existencii kolaudačného rozhodnutia, ktorým bolo o povahe priestoru rozhodnuté v rámci správneho konania. Najvyšší súd sa nevysporiadal s podstatným argumentom sťažovateľky o vplyve kolaudačného rozhodnutia na prevod 8 vlastníckeho práva a v tejto súvislosti na odlišné zákonom o vlastníctve bytov vyžadované podstatné náležitosti zmlúv. Pokiaľ dovolací súd zastával názor, že toto kolaudačné rozhodnutie nemá vplyv na charakter priestoru a následne jeho prevod, bolo jeho povinnosťou tento postoj riadne odôvodniť. Paušálne hodnotenie najvyššieho súdu, že medzi predávajúcim družstvom a kupujúcimi bytov boli uzavreté platné zmluvy o predaji aj sporného priestoru ako určitej časti bytového domu, v opísaných súvislostiach možno bez ďalšieho odôvodnenia považovať za nelogický a vnútorne rozporný záver. Podľa judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa príslušný súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi otázkami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy (I. ÚS 243/07). Pokiaľ sťažovateľka namietala absolútny nedostatok odôvodnenia odvolacieho súdu vo vzťahu ku konkrétnym právnym/skutkovým otázkam, potom úlohou odvolacieho súdu bolo preskúmať, či: - námietky sťažovateľky sú podstatné, a to s prihliadnutím na stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania (stranou sporu), ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04); a ak ide o také námietky, ktoré majú podstatný význam, či sa s týmito námietkami odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadal, a to ústavne súladným spôsobom. V zmysle § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP podmieňuje prípustnosť dovolania kumuláciou dvoch predpokladov, a to že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia konkrétnej právnej otázky a zároveň (a) že pri jej riešení nastal odklon od praxe odvolacieho súdu, resp. (b) že táto právna otázka nebola vyriešená v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu. Z toho ústavný súd vyvodzuje, že minimálnou požiadavkou vecného posúdenia prípustnosti dovolania musí byť poskytnutie zrozumiteľnej odpovede na otázku, či boli oba predpoklady prípustnosti splnené, resp. ktorý z nich splnený nebol a z akých dôvodov. Najvyšší súd odôvodnil odmietnutie dovolania záverom, že sťažovateľka v ňom formulovala otázky, od ktorých nezáviselo rozhodnutie krajského súdu a ktoré nespĺňajú atribúty otázky zásadného právneho významu. Tento všeobecný záver bol podložený iba citáciou zákonných ustanovení a judikatúry najvyššieho súdu bez toho, aby najvyšší súd svoje judikátorne východiská odôvodnil. Ústavný súd nepovažoval za ústavne konformný takýto paušalizovaný prístup najvyššieho súdu. Obsah práva na spravodlivý proces vyžaduje okrem iného aj naplnenie požiadaviek na určitú kvalitu odôvodnenia súdneho rozhodnutia, notabene ak ide o rozhodnutie o dovolaní. Všeobecne je potrebné zdôrazniť, že je povinnosťou všeobecného súdu poskytnúť sporovým stranám v každom procesnom štádiu náležité odpovede na ich podstatné námietky v miere zodpovedajúcej okolnostiam prejednávanej veci. Ústavný súd zároveň jedným dychom zdôraznil,

že sám nemá ambíciu hodnotiť, či sťažovateľkou podané dovolanie je prípustné podľa § 421 CSP, čo by bolo neprípustným zásahom do rozhodovacej autonómie dovolacieho súdu v otázke posudzovania prípustnosti dovolania (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), avšak tvrdí, že aj záver o neprípustnosti dovolania musí byť riadne, nie iba formálne odôvodnený.

20. Najvyšší súd, viazaný závermi uvedenými v náleze ústavného súdu, opätovne sa zaoberal dovolaním žalobkyne a dospel k záveru, že vo svetle požiadaviek ústavného súdu na odôvodnenie súdnych rozhodnutí, je potrebné dovolanie žalobkyne prehodnotiť ako prípustné v zmysle § 420 písm. f) CSP.

21. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

22. Dovolaním sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018).

23. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti). Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo jeho arbitrárnosťou.

24. Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu s poukazom na záver ústavného súdu je zrejmé, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal so všetkými odvolacími námietkami žalobkyne v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

25. Vzhľadom na námietky žalobkyne, že mal odvolací súd posudzovať aj otázku spornosti povahy daných priestorov a ak dospel k tomu, že ide o časť bytového domu, tak musel zrejme dospieť k záveru, že sa o nebytový priestor nejedná, ale ide o spoločné časti a priestory bytového domu. Touto základnou otázkou sa odvolací súd nezaoberal. Odvolací súd sa nezaoberal námietkou žalobkyne, že sporný priestor je nebytovým priestorom, ale zaujal právny záver, že išlo o určitú časť bytového domu, pričom takýto pojem platné právo nepozná a nie je zrejmé čo tým odvolací súd chcel povedať, teda nie je zrejmé či priestor posúdil identicky ako súd prvej inštancie za nebytový priestor alebo spoločné časti a zariadenia bytového domu a súčasne odlišne právne posudzoval vec nakoľko uviedol, že došlo k platnému uzavretiu zmlúv, pretože údajne obsahovali zákonom predpísané náležitosti (teda nie to, že išlo o súčasť veci, a preto v zmluvách tento predmet prevodu nemusel byť určený a vymedzený). Právne posúdenie odvolacieho súdu teda bolo odlišné od posúdenia súdu prvej inštancie, ktorý vec odôvodňoval

odlišne a preto si vyžaduje rozhodnutie odvolacieho súdu podrobnejšie odôvodnenie ním prijatých záverov.

26. Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal s odvolacími námietkami žalobkyne, ako aj že rozhodnutie odvolacieho súdu je vnútorne rozporuplné s rozhodnutím súdu prvej inštancie, založené na iných dôvodoch, a týmto nesprávnym procesným postupom súdu bolo žalobkyni znemožnené realizovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a zaťaženiu konania vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP.

27. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

28. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.